

ΕΝΗΜΕΡΩΤΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ

Περί της δικαιοδοσίας για λήψη ασφαλιστικών μέτρων (αναστολή διενέργειας αρχαιρεσιών) για την ανάδειξη των αιρετών μελών Διοικητικού Συμβουλίου Ν.Π.Δ.Δ

I. ΙΣΤΟΡΙΚΟ

Στην συγκεκριμένη υπόθεση ο αιτών, υπάλληλος του κλάδου Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης (ΔΕ) Τεχνικού σε Νοσοκομείο του Ε.Σ.Υ, υπέβαλε αίτηση υποψηφιότητας για τις εκλογές των αιρετών μελών του Διοικητικού Συμβουλίου του Γ' Περιφερειακού Συστήματος Υγείας Αττικής (Πε.Σ.Υ), το οποίο είναι Νομικό Πρόσωπο Δημοσίου Δικαίου. Η Εφορευτική Επιτροπή των εκλογών, κατόπιν ενστάσεως, εφάρμοσε το νόμο (2889/2001) και την κατ' εξουσιοδότηση αυτού εκδοθείσα υπουργική απόφαση (περί διενέργειας των εκλογών) και απέκλεισε τον υπάλληλο, επειδή δεν είχε το τυπικό προσόν της πανεπιστημιακής ή τεχνολογικής εκπαίδευσης. Ο υπάλληλος, προσέφυγε στα Διοικητικά Δικαστήρια, λόγω όμως του επείγοντος των επικείμενων εκλογών, με αίτηση ασφαλιστικών μέτρων ενώπιον του Μονομελούς Πρωτοδικείου Πειραιώς, ζήτησε την αναστολή των εκλογών στο Γ' Πε.Σ.Υ, με τον ισχυρισμό πως η διάταξη του άρθρου 2§2 Ν. 2889/2001 - που επιβάλλει ως απαραίτητη προϋπόθεση για τους υποψηφίους την κατοχή πτυχίου Ανώτατης ή Τεχνολογικής Εκπαίδευσης- είναι αντισυνταγματική, συνακόλουθα δε είναι παράνομες τόσο και η κατ' εξουσιοδότηση αυτού εκδοθείσα υπουργική απόφαση όσο και η απόφαση της Εφορευτικής Επιτροπής. Η δε ζημία που επικαλέστηκε ήταν η προσβολή της προσωπικότητας του, λόγω περιορισμού στην ελεύθερη ανάπτυξη της μέσω της συμμετοχής στα εκλογικά δρώμενα.

Η απόφαση περί ασφαλιστικών μέτρων (ΜΠρωτΠειρ 3638/2002), κατόπιν και σχετικής ενστάσεως ελλείψεως δικαιοδοσίας, έκρινε, με λιτό σκεπτικό, πως η διαφορά είναι διοικητική και απέρριψε ως απαράδεκτη την αίτηση. Ωστόσο, το βασικό ζήτημα που τίθεται δεν είναι μόνο η δικαιοδοσία του Πολιτικού ή Διοικητικού Δικαστηρίου αλλά εάν χωρούν τελικά, προληπτικώς, ασφαλιστικά μέτρα για την αναστολή των αρχαιρεσιών σε Νομικό Πρόσωπο Δημοσίου Δικαίου.

II. ΑΚΥΡΩΤΙΚΗ ΔΙΑΦΟΡΑ.

Είναι αλήθεια πως το παραπάνω νομοθετικό καθεστώς αποτελεί το νομικό πλαίσιο για την ανάδειξη των **οργάνων διοίκησης Νομικού Προσώπου Δημοσίου Δικαίου**, υπόθεση η οποία από τη φύση της δεν μπορεί να θεωρηθεί ιδιωτική διαφορά. Τουναντίον ανάγεται στα πλαίσια **άσκησης δημόσιας εξουσίας** και δη στον στενό πυρήνα του Διοικητικού Δικαίου αφού αφορά την οργάνωση και την διοίκηση της καθ' ύλην αυτοδιοίκησης. Μίας Διοίκησης -το Πε.Σ.Υ- η οποία συγκροτείται ως Νομικό Πρόσωπο Δημοσίου Δικαίου με αρμοδιότητες αποφασιστικής-εκτελεστικής φύσεως, επιφορτισμένης με την χάραξη και εφαρμογή πολιτικής υγείας σε συγκεκριμένη γεωγραφική περιοχή, με δυνατότητα να εκδίδει **πράξεις με εκτελεστό χαρακτήρα**, εξοπλισμένη με **προνομίες δημοσίας εξουσίας** και συνεπώς με εφαρμογή, ως προς την οργάνωση και λειτουργία της, των **κανόνων του Δημοσίου Δικαίου**.

A. Κατά πρώτον, όσον αφορά την υπουργική απόφαση περί τρόπου διενέργειας των εκλογών, δεν αμφισβητείται πως πρόκειται για **κανονιστική διοικητική πράξη**, κατ' εξουσιοδότηση νόμου, εισάγουσα **γενική και αφηρημένη** ρύθμιση, ήτοι τόσο τον τρόπο διενέργειας των εκλογών (οργανωτικές-λειτουργικές διατάξεις) όσο και τα προσόντα διορισμού ή εκλογής των μελών του Διοικητικού Συμβουλίου του Πε.Σ.Υ, τα οποία **είναι για όλα τα μέλη, οριζόμενα ή αιρετά, τα ίδια** χωρίς διακρίσεις. Τα δημόσια νομικά πρόσωπα, στην έννοια των οποίων περιλαμβάνεται το Κράτος και τα Νομικά Πρόσωπα Δημοσίου Δικαίου (κατά μία άποψη και τα Νομικά Πρόσωπα Ιδιωτικού

Δικαίου που ασκούν κατά παραχώρηση δημόσια εξουσία) οργανώνονται και λειτουργούν βάση κανόνων οι οποίοι, κατά πάγια νομολογία, είναι **κανόνες δημοσίου**, αναγκαστικού, **δικαίου** αφού αφορούν ακριβώς τον τρόπο άσκησης της δημόσιας εξουσίας. Τέτοιοι κανόνες λειτουργίας είναι ο οργανισμός τους, οι αρμοδιότητες και σίγουρα **οι κανόνες που αφορούν την διοίκηση τους**. Εκτός δε από τις εξαιρέσεις που το ίδιο το Σύνταγμα θέτει για την αυτοδιοίκηση συγκεκριμένων Ν.Π.Δ.Δ, (ΑΕΙ, ΟΤΑ), **ο νομοθέτης**, ο οποίος διαθέτει και τη γενική αρμοδιότητα να οργανώνει το Κράτος και ιδιαίτερα τη Δημόσια Διοίκηση (βλ. και Σ. Λύτρα «Η οργάνωση της Δημόσιας Διοίκησης», Σάκκουλας 1993, σελ 192επ.) **ή η διοίκηση** κατόπιν νομοθετικής εξουσιοδότησης, **είναι ελεύθεροι να επιλέξουν την οργανωτική δομή και τον τρόπο διοίκησης** του Ν.Π.Δ.Δ που ιδρύει, ιδίως όταν αυτό απαιτεί **εξειδίκευση λόγω της τεχνοκρατικής του αποστολής**, στα πλαίσια της καθ' ύλην αυτοδιοίκησης.

Β. Συνεπώς, κατάδηλο είναι πως οποιαδήποτε διαφορά δημιουργείται μεταξύ της Διοίκησης και Διοικούμενων (Υπουργείου Υγείας και Πρόνοιας εν προκειμένω και εργαζομένων στα νοσοκομεία αρμοδιότητας ενός Πε.Σ.Υ), από την ίδια την υπουργική απόφαση, σχετικά με την νομιμότητα της κανονιστικής αυτής πράξης, τα όρια της νομοθετικής εξουσιοδότησης βάση της οποίας εκδόθηκε και τη τυχόν αντισυνταγματικότητα αυτών, ακριβώς επειδή η υποκείμενη αιτία είναι η διοικητική οργάνωση του κράτους, είναι διοικητική διαφορά και δη ακυρωτική, υπαγόμενη στην γενική ακυρωτική αρμοδιότητα του Συμβουλίου της Επικρατείας. Άλλωστε, κατά την κρατούσα στη νομολογία άποψη, διοικητική είναι η διαφορά που προκύπτει μεταξύ της πολιτείας ή Ν.Π.Δ.Δ και του διοικούμενου από πράξη ή παράλειψη ή υλική ενέργεια διοικητικού οργάνου, όταν αυτή συναρτάται με την οργάνωση και λειτουργία δημόσιας υπηρεσίας (ΑΕΔ 5/1995 ΕλλΔνη 1995/562, ΣτΕ Ολ 3045/1992 ΝοΒ 1993/1130). Ο Άρειος Πάγος αντίθετα δίνει έμφαση στο ακόμα πιο στενό κριτήριο, αυτό της δημόσιας εξουσίας (ΑΠ Ολ 20/1993 Δ 1994/275), κριτήριο που καλύπτεται στη συγκεκριμένη περίπτωση.

Επιπλέον δε, η πράξη αυτή είναι εξοπλισμένη, όπως όλες οι κανονιστικές αλλά και ατομικές διοικητικές πράξεις, με το τεκμήριο νομιμότητας, συνέπεια δε τούτου πως μέχρι την ακύρωση της παράγει όλα τα έννομα αποτελέσματα της, ανεξαρτήτως από τις τυχόν νομικές της πλημμέλειες (Ε. Σπηλιωτόπουλος «Εγχειρίδιο Διοικητικού Δικαίου», Σάκκουλας 1999, σελ 112επ, Π.Δ Δαγτόγλου «Γενικό Διοικητικό Δίκαιο», Σάκκουλας 1997, σελ. 303) και δεσμεύει την Διοίκηση κατά την άσκηση των αρμοδιοτήτων της. Συνεπώς, η Εφορευτική Επιτροπή δεν μπορούσε σε καμία περίπτωση να αποδεχθεί την αίτηση υποψηφιότητας του υπαλλήλου αλλά να την απορρίψει εφαρμόζοντας το νόμο και την σχετική υπουργική απόφαση.

Γ. Στην περίπτωση λοιπόν που ο υπάλληλος προσέβαλε την υπουργική απόφαση, ενώπιον βέβαια του ΣτΕ, το δικαίωμα της προσωρινής προστασίας είναι κατοχυρωμένο με τις διατάξεις του **άρθρου 52 του ΠΔ 18/1989**, με **αίτηση αναστολής** της εκτέλεσης της πράξης, **έστω και κατ' εξαίρεση της κανονιστικής ταύτης**, εφόσον βέβαια ο υπάλληλος αποδείκνυε πως θα υποστεί συγκεκριμένη και δύσκολα επανορθώσιμη ζημία από την άμεση εφαρμογή της (Ε.Α. ΣτΕ 314/1984). Όμως, όπως είναι ευκόλως κατανοητό, σε ζητήματα οργάνωσης της κρατικής διοίκησης και δη σε αρχαιρεσίες για συλλογικά της όργανα, δεν νοείται καθόλου εύκολα τέτοια ζημία στο δικαίωμα της προσωπικότητας. Δεν θα μπορούσε το εννοιολογικό περιεχόμενο του άρθρου 5§1 Συντάγματος να επεκταθεί σε τέτοια έκταση ώστε να περιλάβει ένα γενικό δικαίωμα συμμετοχής στη διοίκηση των κρατικών φορέων άσκησης δημοσίας εξουσίας. Όταν έχουμε αποδεχθεί πως ο νομοθέτης έχει την ελευθερία να οργανώνει τη δημόσια διοίκηση, στα συνταγματικώς βέβαια κατοχυρωμένα πλαίσια (το σύννηθες σε Νομικά Πρόσωπα Δημοσίου Δικαίου είναι ο διορισμός των μελών του Διοικητικού Συμβουλίου, με κυριαρχική πράξη της Κυβέρνησης) και ο ίδιος επιδεικνύει τη δημοκρατική του διάθεση για την συμμετοχή εκπροσώπων των εργαζομένων στη διοίκηση, δεν μπορούμε να αναμένουμε τη συμμετοχή αυτή χωρίς τη θέσπιση κριτηρίων, βεβαίως γενικών και αφηρημένων, όμως ικανών για την επιλογή των κατά τεκμήριο ικανότερων προσώπων.

Άλλωστε, βασική έκφραση της αρχής της ισότητας είναι η αξιοκρατία (βλ. Π.Δ. Δαγτόγλου, «Ατομικά Δικαιώματα» Σάκκουλας 1991, σελ. 1051επ), αρχή που επιβάλλει τη θέσπιση υποκειμενικών προσόντων, σημαντικών για τη συγκεκριμένη κρίση, η οποία συμπορευόμενη με την αρχή της αναλογικότητας, οδηγεί σε επιλογές των κατά τεκμήριο ικανότερων προσώπων, έστω και αν αυτή η ικανότητα θεμελιώνεται, κατ' ανάγκη, σε τίτλους σπουδών ή έτη προϋπηρεσίας.

Στη συγκεκριμένη περίπτωση, ο νομοθέτης καθόρισε τα τυπικά προσόντα διορισμού στο Δ.Σ με μια γενική και αφηρημένη ρύθμιση που αφορά όλα τα μέλη του, είτε αυτά είναι οριζόμενα από τον Υπουργό Υγείας και Πρόνοιας, κατά τη διακριτική του ευχέρεια, είτε εκλέγονται ως εκπρόσωποι των ιατρών και των εργαζομένων. Και το μοναδικό προσόν που όρισε είναι η κατοχή τίτλου πανεπιστημιακής ή τεχνολογικής εκπαίδευσης, με σκοπό να εξοπλίσει το Πε.Σ.Υ με ένα διοικητικό συμβούλιο που θα επιτελεί στο ακέραιο το ρόλο του. Ο οποίος ρόλος συνίσταται εν ολίγοις στην χάραξη και εφαρμογή της πολιτικής υγείας στην περιφέρεια αρμοδιότητας του, ένας ρόλος θεσμικός, ο οποίος, λόγω των πολυποίκιλων προβλημάτων που παρουσιάζονται σε ένα τόσο ευαίσθητο πεδίο δράσης της κρατικής εξουσίας, την παροχή υγειονομικών υπηρεσιών, απαιτεί εξειδικευμένη γνώση και εμπειρία του αντικειμένου. Στα πλαίσια δε της ειδικής καθ' ύλην αυτοδιοίκησης που το Πε.Σ.Υ ασκεί, ο νομοθέτης θέλησε το αποφασιστικό όργανο διοίκησης να είναι κατά τεκμήριο ικανό και να διοικείται από πρόσωπα που μπορούν να ανταπεξέλθουν στην θεραπεία των σκοπών που καλείται να επιτύχει.

Ακριβώς λόγω της σημασίας που έχει το Πε.Σ.Υ στην υλοποίηση πολιτικών υγείας, η σύνθεση του Διοικητικού του Συμβουλίου πρέπει να εξασφαλίζει τη γνώση αλλά και εχέγγυα ανεξαρτησίας και αμερόληπτης κρίσης, συνεπώς δε πρέπει να απαρτίζεται από μέλη που βρίσκονται ή δύνανται να βρεθούν στις ανώτερες βαθμίδες της διοικητικής ιεραρχίας (βλ. και ΣτΕ. 866/1934 in Σαρμάς «Η συνταγματική και διοικητική νομολογία του ΣτΕ, εκδόσεις Σάκκουλα 1994, σελ. 174 επ). Τέτοια δε χαρακτηριστικά έχουν, σύμφωνα τουλάχιστον με το Κώδικα Δημοσίων Υπαλλήλων και γενικότερα το σύστημα

δημοσιουπαλληλίας που έχει επικρατήσει στη χώρα μας, πρόσωπα που έχουν αυξημένα τυπικά προσόντα και δη πτυχίο ανώτατης εκπαίδευσης.

III. ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗ ΔΙΑΦΟΡΑ ΟΥΣΙΑΣ.

A. Αντίθετα, από τη λειτουργία και εφαρμογή της κανονιστικής αυτής πράξης, υπουργικής απόφασης, που στην ουσία **ρυθμίζει ένα σύστημα εκλογικής διαδικασίας**, ήτοι με τις προβλεπόμενες ενέργειες της Διοίκησης για την υλοποίηση των επιταγών της απόφασης, είναι δυνατό να δημιουργηθούν διαφορές. Τέτοιες διαφορές μπορούν να εκδηλωθούν, όπως στην προκειμένη περίπτωση, με αποφάσεις της Κεντρικής Εφορευτικής Επιτροπής σχετικά με την δυνατότητα ενδιαφερομένου να μετάσχει ως υποψήφιος στις επικείμενες εκλογές, ήτοι σχετικά με την ανακήρυξη των υποψηφίων. Η εξέταση της νομικής φύσης αυτών των πράξεων είναι και το βασικό στοιχείο για την διερεύνηση της δικαιοδοσίας.

Κατ' αρχήν, είναι πασίδηλο πως δεν πρόκειται για διαφορές ιδιωτικού δικαίου αφού δεν δημιουργούνται αμφισβητήσεις περί την ύπαρξη, την έκταση, το περιεχόμενο ή τα υποκείμενα βιοτικής σχέσης συγκεκριμένου προσώπου προς άλλο πρόσωπο ή πράγμα. Αντίθετα, είναι έντονος ο δημόσιος χαρακτήρας τους, λόγω και του σκοπού που επιδιώκουν – την οργάνωση και λειτουργία ενός Νομικού Προσώπου Δημοσίου Δικαίου. Πρόκειται δηλαδή για εκλογικές διαφορές, οι οποίες βέβαια, όπως δέχεται και η κρατούσα άποψη, εννοιολογικώς δεν συνιστούν «διαφορές» αφού λείπει το στοιχείο της δεσμευτικής διάγνωσης εννόμων σχέσεων αλλά στην ουσία πρόκειται για λήψη διοικητικών μέτρων. Αυτές οι διαφορές πλέον έχουν υπαχθεί ρητά στις διοικητικές διαφορές ουσίας, με το άρθρο 1 του Ν. 1406/1983 και εκδικάζονται με τις διατάξεις του Κώδικα Διοικητικής Δικονομίας.

B. Όπως ορίζεται στις **παραγράφους 4 και 5 του άρθρου 5** της με αριθμό **ΔΥ1δ/οικ.35350//27-11-2001** υπουργικής απόφασης, «4. Η εξέταση των ενστάσεων γίνεται από την Κεντρική Εφορευτική Επιτροπή μέσα σε τρεις εργάσιμες

μέρες από τότε που τις παρέλαβε» και «5. Ο οριστικός πίνακας των υποψηφίων καταρτίζεται από την Κεντρική Υπηρεσία του Πε.Σ.Υ, εφόσον δεν υποβληθούν ενστάσεις ή από την Κεντρική Εφορευτική Επιτροπή μετά την εξέταση των ενστάσεων. Η Κεντρική Εφορευτική Επιτροπή αποστέλλει τον οριστικό πίνακα στην Κεντρική Υπηρεσία του Πε.Σ.Υ, η οποία τον ανακοινώνει ...». Στην **παράγραφο 1 του άρθρου 8** ορίζεται «1. Η εκλογική διαδικασία κατά την ημέρα της ψηφοφορίας διευθύνεται από την Κεντρική Εφορευτική Επιτροπή, η οποία κληρώνεται από τον οριστικό πίνακα εκλογέων του οικείου Πε.Σ.Υ, κατά τα προβλεπόμενα ...» και στην **παράγραφο 9** «9. Η Κεντρική Εφορευτική Επιτροπή χρησιμοποιεί την σφραγίδα της Κεντρικής Υπηρεσίας του οικείου Πε.Σ.Υ ....». Το **άρθρο 13 παρ. 7** συνεχίζει ως εξής: «7.....Ακολούθως, ο Πρόεδρος της εφορευτικής επιτροπής τοποθετεί το βιβλίο πρακτικών, το πρωτόκολλο ψηφοφορίας, τους εκλογικούς καταλόγους, τα έγκυρα και άκυρα ψηφοδέλτια, καθώς και τις ενστάσεις που υποβλήθηκαν, μέσα στον εκλογικό σάκο, τον οποίο στη συνέχεια ράβει ή σφραγίζει και τον παραδίδει αμελλητί στην Κεντρική Εφορευτική Επιτροπή». Το **άρθρο 14 παρ. 1** συμπληρώνει «1. Η ανάδειξη του εκπροσώπου α) των ιατρών και β) των λοιπών υπαλλήλων στα Δ.Σ των Πε.Σ.Υ γίνεται από την Κεντρική Εφορευτική Επιτροπή». Τέλος σύμφωνα με την **παράγραφο 1 του άρθρου 15** «1. Η Κεντρική Εφορευτική Επιτροπή, αμέσως μετά τον τερματισμό των ενεργειών του προηγούμενου άρθρου, γνωστοποιεί με έγγραφο του προέδρου της το αποτέλεσμα της ψηφοφορίας στην αρμόδια υπηρεσία του Πε.Σ.Υ και παραδίδει σε εκπρόσωπο της υπηρεσίας αυτής για φύλαξη το πρωτόκολλο ....»

Σύμφωνα με τις διατάξεις αυτές -οι οποίες έχουν και δικονομική φύση αφού καθορίζουν τις προϋποθέσεις παροχής έννομης προστασίας (αρμόδιο όργανο, προθεσμία, συνέπειες) από παράνομες πράξεις ή παραλείψεις της διοίκησης- η Κεντρική Εφορευτική Επιτροπή είναι το μόνο αρμόδιο όργανο για την ανακήρυξη των υποψηφίων, την εξέταση σχετικών ενστάσεων, τη διενέργεια και διεύθυνση των εκλογών και την ανακήρυξη των εκπροσώπων. Συνεπώς, παράλληλα με την διαδικασία και τη διεύθυνση των εκλογών, έργο με το οποίο άλλωστε είναι επιφορτισμένη κάθε εφορευτική επιτροπή στις εκλογικές

διαδικασίες, είτε αυτές είναι βουλευτικές, δημοτικές είτε ακόμα και στις αρχαιρεσίες των Νομικών Προσώπων Ιδιωτικού Δικαίου (εταιρίες, σωματεία), επιτελεί και λειτουργεί ως οιοное δικαστικό όργανο, καθότι είναι εξοπλισμένη με την δικαιοδοσία που έχουν τα Πολιτικά Δικαστήρια για την ανακήρυξη των υποψηφίων, ακριβώς τα διοικητικά μέτρα που αναφέραμε παραπάνω, για την εξέταση των ενστάσεων περί των υποψηφιοτήτων και την ανάδειξη των επιτυχόντων (βλ και άρθρα 57, 78επ. ΠΔ 410/1995 ΔΚΚ).

Συνεπώς, ο νομοθέτης θέλησε να καταστήσει αποκλειστικά αρμόδιο όργανο εξέτασης ενστάσεων προ της εκλογής, την Κεντρική Εφορευτική Επιτροπή, η οποία αποφαινεται με δύναμη ενός περιορισμένου «οιοное δεδικασμένου» (ανάλογο συναντούμε στο άρθρο 47 Κώδικα Ποινικής Δικονομίας κατά το στάδιο της εισαγγελικής διαδικασίας) μόνο κατά το στάδιο της εκλογικής διαδικασίας, αποκλειομένων άλλων οργάνων, διοικητικών ή δικαστικών, για την εξέταση ενστάσεων κατά το στάδιο αυτό, έστω και κατά τη διαδικασία της παροχής προσωρινής έννομης προστασίας, προστασίας που χαιρεί ούτως ή άλλως ο διοικούμενος δια της ενστάσεως του ενώπιον της Κεντρικής Εφορευτικής Επιτροπής

Γ. Το δεύτερο βασικό επιχείρημα για τον αποκλεισμό της λήψεως ασφαλιστικών μέτρων αναστολής των εκλογών, έστω και από τα αρμόδια Διοικητικά Δικαστήρια, πηγάζει από τις σχετικές διατάξεις του Δικονομικού Διοικητικού Δικαίου (Ν. 2717/1999).

Ειδικότερα, σύμφωνα με το άρθρο 267 ΚΔΔικ προβλέφθηκε πως «στις ... ρυθμίσεις του τμήματος τούτου υπάγονται οι διαφορές που αναφύονται κατά την εκλογική διαδικασία για την άμεση ανάδειξη των αιρετών οργάνων των Νομικών Προσώπων Δημοσίου Δικαίου...». Επίσης στην πρώτη παράγραφο του άρθρου 268 ρυθμίζεται πως «1. Καθ' ύλην αρμόδιο δικαστήριο .... είναι σε πρώτο μεν βαθμό, το τριμελές πρωτοδικείο, στο δε δεύτερο βαθμό, το τριμελές εφετείο», η δεύτερη συνεχίζει «2. Κατά τόπον αρμόδιο δικαστήριο είναι, στον πρώτο βαθμό, το

δικαστήριο στην περιφέρεια του οποίου έχει την έδρα του το νομικό πρόσωπο...». Τέλος, το άρθρο 272 ΚΔΔικ ορίζει «κατά τα λοιπά εφαρμόζονται αναλόγως οι, υπό τον ΠΡΩΤΟ ΤΙΤΛΟ διατάξεις του ΤΜΗΜΑΤΟΣ αυτού και περαιτέρω, οι γενικές διατάξεις του ΠΡΩΤΟΥ ΜΕΡΟΥΣ».

Ακριβώς αυτή η τελευταία διάταξη, πολύτιμη καθώς λύνει σειρά ερμηνευτικών προβλημάτων που ταλαιπώρησαν τα δικαστήρια κατά τη μεταφορά της δικαιοδοσίας στα Διοικητικά, μας παραπέμπει, για ανάλογη εφαρμογή στις σχετικές διατάξεις για την εκδίκαση των διαφορών που αναφύονται κατά την εκλογική διαδικασία στους Οργανισμούς Τοπικής Αυτοδιοίκησης (244επ ΚΔΔικ). Άλλωστε γίνεται παγίως δεκτό από τα δικαστήρια ότι «....κατά την εκδίκαση των διαφορών για την ανάδειξη των οργάνων διοίκησης των ν.π.δ.δ. εφαρμόζονται οι ειδικές δικονομικές διατάξεις που διέπουν τις εκλογές του οικείου ΝΠΔΔ, σε περίπτωση δε που αυτές εμφανίζουν κενό, οι ειδικές δικονομικές διατάξεις της συγγενέστερης εκλογικής νομοθεσίας, δηλαδή του Δημοτικού και Κοινοτικού Κώδικα (Π.Δ 410/1995) και συγκεκριμένα οι διατάξεις των άρθρων 78 έως 88 αυτού...» (ΣτΕ 4058/1999, ΝοΒ 2001/731). Ειδικότερα δε, ανατρέχουμε στην διάταξη του δευτέρου εδαφίου της δευτέρας παραγράφου του άρθρου 246 ΚΔΔικ, η οποία έχει ως εξής: «ένσταση μπορεί, επίσης, να ασκηθεί και κατά της πράξης με την οποία, σύμφωνα με τα άρθρα 57 και 24 των ίδιων νομοθετημάτων (σ.σ. του ΔΚΚ και του ΚΝΑ) αντιστοίχως, ανακηρύσσονται οι συνδυασμοί των υποψηφίων που έχουν δηλωθεί ...».

Από το σύνολο λοιπόν των σχετικών διατάξεων (244επ ΚΔΔικ), προκύπτει πως ο νομοθέτης ρύθμισε ένα σύστημα εξαιρετικά άμεσης απονομής δικαίου, αφού κατά 248 παρ. 1 ΚΔΔικ η ένσταση ασκείται μέσα σε προθεσμία πέντε ημερών από την ανακήρυξη των υποψηφίων (η οποία κατά άρθρο 57 Π.Δ 410/1995 γίνεται μόλις δέκα πέντε ημέρες προ των δημοτικών εκλογών), κατά 252 ΚΔΔικ η εκδούσα την πράξη ανακήρυξης αρχή (ήτοι το πολιτικό δικαστήριο) οφείλει πάραυτα να διαβιβάσει τις ενστάσεις στο αρμόδιο διοικητικό δικαστήριο, κατά 253 ΚΔΔικ ο πρόεδρος του διοικητικού δικαστηρίου ορίζει αμέσως δικάσιμο

εντός είκοσι ημερών από την ημέρα που έλαβε τις ενστάσεις, **κατά 254 και 257 ΚΔΔικ προβλέπεται ταχεία συζήτηση και αποδεικτική διαδικασία, κατά 259 παρ. 5 ΚΔΔικ οι αποφάσεις πρέπει να δημοσιεύονται εντός είκοσι ημερών από την τελευταία συζήτηση.** Η ταχύτερη αυτή διαδικασία, η οποία βέβαια δεν αναστέλλει την εκτέλεση της προσβαλλόμενης πράξης, ήτοι τη διενέργεια των εκλογών, κατά ρητή επιταγή του άρθρου 250 ΚΔΔικ, έχει ως σκοπό να αποδώσει **ορθή κρίση** στον ευαίσθητο χώρο των εκλογικών διαδικασιών, ωστόσο παράλληλα να μην διακόψει, αναστείλει ή αναβάλει τις εκλογικές διαδικασίες, ακριβώς για να προστατεύσει το κύρος τους και τις συνταγματικές επιταγές. **Ενδεικτική των προθέσεων του νομοθέτη είναι η αιτιολογική έκθεση του Κώδικα Διοικητικής Δικονομίας, όπου αναφέρεται ρητά πως οι σχετικές διατάξεις συντάχθηκαν με τη γνώση και σε παράθεση με τις αντίστοιχες του ΔΚΚ και ΚΝΑ.** Συνεπώς, ο νομοθέτης, γνωρίζοντας τις προθεσμίες που θέτουν οι εκλογικές διατάξεις, **απέφυγε συνειδητά να ορίσει στη δικονομία τέτοιες προθεσμίες, ώστε να προλάβει την εκδίκαση αλλά και την έκδοση της απόφασης επί τυχόν ένστασης προ των εκλογών, σχετικά με την ανακήρυξη των υποψηφίων, καίτοι δίνει το δικαίωμα άσκησης της.**

Άλλως, αν επέτρεπε την αναστολή ή αναβολή, καθ' οιονδήποτε τρόπο, της εκλογικής διαδικασίας και την εξέταση πρώτα των τυχόν ενστάσεων για την ανάδειξη των υποψηφίων, υπάρχει πιθανότητα να **ασκούνται παρελκυστικά ενστάσεις** με σκοπό την κωλυσιεργία της όλης διαδικασίας, και παρεπομένως της ίδιας της δημοκρατικής λειτουργίας και του θεμελιώδους δικαιώματος του εκλέγειν και εκλέγεσθαι, ιδίως δε αν κάθε φορά που το αρμόδιο δικαστήριο διόρθωνε τον πίνακα υποψηφίων, κάποιος εκλογέας σε «συνεργασία» με παρά το νόμο υποψήφιους, μπορούσε να εισάγει «νέα στοιχεία» για απόρριψη ανακηρυχθέντων υποψηφίων. Αντίστοιχα, στις βουλευτικές εκλογές, η βασική αρχή της ταυτόχρονης διεξαγωγής της ψηφοφορίας, η οποία αποτελεί θεσμική εγγύηση της διασφάλισης της γνησιότητας της λαϊκής βούλησης, δεν επιτρέπει τη λήψη μέτρων που να αναστέλλουν τις εκλογές, αφού σε αυτή τη περίπτωση θα

μπορούσε το όλο οικοδόμημα των εκλογών να κινδυνεύει κάθε φορά που ένας υποψήφιος ήθελε να αναστείλει την εκλογική διαδικασία στην περιφέρειά του.

Τα ίδια ακριβώς ισχύουν και για τις **αρχαιρεσίες των Νομικών Προσώπων Δημοσίου Δικαίου**, όχι βέβαια διότι μπορεί να διασαλευτεί η δημοκρατική αρχή και τάξη αλλά διότι σε διαφορετική περίπτωση μπορεί με συμπαιγνίες και δόλιες ενέργειες των υποψηφίων, να επιτευχθεί η **έλλειψη διοίκησης** του νομικού προσώπου και η **αδυναμία να ασκήσει τις αρμοδιότητες του**, με συνακόλουθο αποτέλεσμα να μην επιτελεί τον ρόλο που η Πολιτεία του επεφύλαξε για την προάσπιση του δημοσίου συμφέροντος, υπό την ευρεία του έννοια. Το οποίο συμφέρον, έχει κριθεί νομολογιακά πως, υπερτερεί του δικαιώματος της προσωπικότητας (λ.χ έχει γίνει δεκτό πως η προστασία του δικαιώματος στην προσωπικότητα δεν μπορεί να υπερισχύσει του έντονου δημοσίου συμφέροντος που υπαγόρευσε τη ρύθμιση της καταστροφής των φακέλων κοινωνικών φρονημάτων, ώστε να διαταχθεί η διατήρηση του συγκεκριμένου φακέλου, υπόθεση η οποία έχει σαφώς εντονότερο το προσωπικό στοιχείο από οποιαδήποτε εκλογική διαδικασία). Επίσης δε έρχεται σε αντίθεση με την βασική **αρχή της συνεχούς λειτουργίας των δημοσίων υπηρεσιών**, η λειτουργία των οποίων εξυπηρετεί το δημόσιο συμφέρον και ικανοποιεί διαρκείς ανάγκες των διοικουμένων.

Αυτήν ακριβώς τη **διασφάλιση της δημοκρατικής αρχής και της προστασίας του δημοσίου συμφέροντος**, με την **συνειδητή επιλογή** του νομοθέτη να αποκλείσει οποιαδήποτε δυνατότητα αναστολής, αναβολής ή κωλυσιεργίας των εκλογικών διαδικασιών από τα αρμόδια διοικητικά δικαστήρια, δεν μπορεί να ανατρέψει ούτε ο διοικητικός, ούτε πολύ περισσότερο ο πολιτικός δικαστής, **και δη στα πλαίσια μιας διαδικασίας με λιγότερα εχέγγυα ορθής κρίσης, λόγω της ταχύτητας της και της πιθανολόγησης των ισχυρισμών**. Συνεπώς, όχι μόνο είναι **αναρμόδιο** να κρίνει το Πολιτικό Δικαστήριο αλλά και οποιαδήποτε ασφαλιστικό μέτρο ή προσωρινή ρύθμιση της κατάστασης, σε εκλογική διαδικασία, ακόμα και από το αρμόδιο Διοικητικό Δικαστήριο, είναι

απαράδεκτη, προσβάλουσα θεμελιώδεις συνταγματικές αρχές περί του πολιτεύματος και της οργάνωσης της εκτελεστικής εξουσίας. Το δε συνταγματικώς κατοχυρωμένο δικαίωμα της έννομης προστασίας, κατοχυρώνεται πλήρως με την ταχεία διαδικασία εκδίκασης των σχετικών ενστάσεων και την δυνατότητα βέβαια, σε μικρό χρονικό διάστημα, ακύρωσης των εκλογών για παραλείψεις ή παραβάσεις του νόμου.

Τέλος, όπως έχει υποστηριχθεί στη θεωρία, σχετικά με **παρόμοια θέματα αρχαιρεσιών στα επαγγελματικά σωματεία**, τα οποία ας σημειωθεί πως αποτελούν Νομικά Πρόσωπα Ιδιωτικού Δικαίου και όχι Δημοσίου με τις συνεπακόλουθες δεσμεύσεις αλλά και ελευθερία επιλογής του Νομοθέτη περί της οργάνωσης και διοίκησης τους, **δεν είναι δυνατή η δυνατότητα προσφυγής με ασφαλιστικά μέτρα** ενδιαφερομένου που αποκλείστηκε από τις εκλογές με απόφαση της εφορευτικής επιτροπής, στην οποία έχει ανατεθεί η προσωρινή απόφαση για κάθε αμφισβήτηση που ανακύπτει (Α. Κρητικός «Το δικαίωμα του εκλέγεσθαι κατά τας αρχαιρεσίας προς ανάδειξιν Δ.Σ επαγγελματικών σωματείων» in Επιθεώρηση Εργατικού Δικαίου τόμος 40/385, βλ. σχετ. Νο 10)

Συμπερασματικά, τόσο από τις νέες διατάξεις του άρθρου 94 του Συντάγματος, όσο και από τα άρθρα 1 και 2 του ΚπολΔ, το άρθρο 1 του Ν. 1406/1983, τις διατάξεις του ΚΔΔικον, τις διατάξεις περί εκλογών του ΔΚΚ και τις διατάξεις της υπό κρίση υπουργικής απόφασης, δεν είναι επιτρεπτή η λήψη οποιουδήποτε ασφαλιστικού μέτρου αναστολής των **αρχαιρεσιών σε Ν.Π.Δ.Δ, είτε αυτές οφείλονται στις κατά τη διάρκεια των εκλογών νομικές πλημμέλειες, είτε στις προ των εκλογών ταύτες**, οι οποίες πλέον υπάγονται στην δικαιοδοσία του Διοικητικού Δικαστού Ουσίας.

Αιγάλεω, 21 Μαρτίου 2002
Ο Πληρεξούσιος Δικηγόρος